

Colecția VASILE BELE

MIRCEA RADU

**Orații de nuntă  
de pe Fisculaș**

3042

**Chematul la nuntă**

Bună ziua, bună ziua,  
Gospodari și oameni harnici,  
Și la suflet tare darnici.  
V-aș ruga de ascultare,  
Fără nici o supărare.  
Ce vrem noi să povestim?  
Vrem solia să vă vestim!  
De la al nostru Împărat,  
Ce-nspore dumneavoastră ne-a  
mânat,  
Să venim, neapărat.  
Deci, vrem să lăsăm solie  
De la a noastră împărătie,  
Să veniți neapărat,  
Sâmbătă pe înserat,  
La al nostru Împărat.  
Că-i pornit pe-nsurătoare,  
Într-o zi atât de mare,  
De la Dumnezeu lăsare.  
Că Dumnezeu o lăsat,  
La orice fată și băiat,  
O lăsat s-aibă soție,  
Precum cartea sfântă scrie,  
Al nost cinstiți și drept Împărat,  
Astăzi ne-o chemat la sfat  
Și poruncă grea ne-o dat.  
Să umblăm din casă-n casă,  
Să dăm vestea cea frumoasă.  
Despre nunta ce va să fie,  
Aici în împărătie.

Noi pe gânduri nu am stat  
Și după cum ne-o mânat

**Originea maramureșeană a lui Ion Creangă**

Dacă mulți s-au ocupat de genealogii în diferite timpuri și în diferite locuri, considerăm că a ne ocupa de spita lui Ion Creangă merită o atenție deosebită, deoarece povestitorul este, după expresia lui G. Călinescu, "poporul român însuși, surprins într-un moment de genială expansiune" (G. Călinescu, *Ion Creangă*, București, "Minerva", 1989, p. 273). Reafirmând cele spuse de N. Iorga, că prin spita noi oferim în clipa de față "glasul viu al vremurilor de odinioară" (N. Iorga, *Despre adunarea și tipărirea izvoarelor relative la istoria românilor. Rolul și misiunea Academiei Române*, în *Prinos lui A. D. Sturdza*, București, 1903, p. 2), prin ascendenții lui Ion Creangă se aduce în prezent "poporul român însuși" din alte vremi, dându-ne astfel seama mai bine de specificul său etnic.

Au fost cercetători care s-au ocupat de ascendenți mai apropiati sau mai îndepărtați ai lui Ion Creangă. Un punct de plecare a fost cognomenul "bârsanul", pe care Ștefan Creangă, un strămoș al scriitorului, și l-a așezat după numele de Creangă. Toți cercetătorii au fost de acord cu originea transilvană a lui Creangă, dar referindu-se la cognomenul "bârsanul", pările lor s-au impletit. Unii au afirmat că originea scriitorului Creangă este maramureșeană (George Călinescu, Petru Rezuș), alții brașoveană - făgărășeană (Gheorghe Ungureanu și Vladimir Streinu).

O contribuție deosebită la cercetarea ascendenților povestitorului a adus-o Teodor Tanco în *Lumea transilvană a lui Ion Creangă*, carte scrisă cu căldură. Teodor Tanco cu o clarviziune științifică și cu o tenacitate demnă de admirat" (Teodor Tanco, *Lumea transilvană a lui Ion Creangă*, Cluj-Napoca, "Dacia", 1989, p. 6) demonstrează că scriitorul aparține familiei Creangă din Țara Năsăudului, iar satul de plecare al neamului Creangă -strămoșii scriitorului- a fost Ilva Mare, azi județul Bistrița Năsăud. Tot Teodor Tanco a întocmit arborele genealogic selectiv al familiei lui Creangă în ascendență și descendență directă (vezi schema de la sfârșitul cărții).

Referindu-se la cognomenul "bârsanul", Teodor Tanco afirmă printre altele: "Și de ce nu ar putea să vină acest apelativ "bârsanul" de la numele satului Bârsana din Maramureș, inițial în documente "Barczanfalva", localitate veche, atestată scriptic la 1390, care există, și astăzi, încă de acolo să fi plecat ciobanii - țărani din Ilva și cei din Sânpetru Brașovului cândva? Din părțile acelea nordice muntoase a pornit și Miorița, iar frecvența cuvântului "bârsan" așa cum ne-o arată aproape fiecare variantă din cele peste o mie ale baladei, e mai mult decât semnificativă. Iar de unde și-au luat oamenii numele de Creangă după care s-a așezat cognomenul "Bârsanul"? (Teodor Tanco, op. cit., p. 127; idem, *Ascendenții ai lui Ion Creangă*, în *Steaua*, 9, 1989, p. 25). După părerea lui Teodor Tanco cognomenul "bârsanul" este nedescifratul cuvânt până azi care ține sub şapte lacăte așezării sale după numele lui Ștefan Creangă" (Teodor Tanco, *Ascendenții [...]*, p. 25).

Ne propunem, în cele ce urmează, să descifrăm taina cognomenului "bârsanul" și să demonstrăm că, într-adevăr, ascendenții îndepărtați ai lui Creangă au trăit la Bârsana, lansând ipotezele noastre pentru această etapă a cercetării.

Localitatea Bârsana e situată pe valea Izei, pe "Iza cea voievodală", cum i s-a spus râului pe malurile căruia își avea reședința Bogdan voievodul. E atestată prima dată documentar în anul 1326 (Teodor Tanco afirmă că localitatea Bârsana e atestată documentar în anul 1390, inspirându-se din Dicționar istoric al localităților din Transilvania, I, București, Ed. Academici R. S. R., 1967, p. 83. Însă atestarea documentară a localității este mai veche - anul 1326. Vezi și Ioan Mihalyi de Apșa, Diplome maramureșene din secolele XIV - XV. Sighet, 1900, p. 6-7; Radu Popa, Tara Maramureșului în veacul al XIV-lea. București, Ed. Academici R. S. R., 1970, p. 6-7), sub numele de "terram Zurduky" într-o diplomă emisă de regele Carol

**Mărg cătanele pe ștrecc  
Îmbrăcate-n ptelea goală -  
Foc, ce bătaie-a hi!**

Robert de Anjou (I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 6-7). Diploma este acordată cneazului Stanislau, fiul lui Stan. Stanislau era cneaz peste jumătate din cnezatul de vale al Varaliei, cnezat modest ce a cuprins cel puțin patru sate: Bârsana, Nănești, Oncești și Valea Porcului. (Conf. Maria Dogaru, Mircea Radu, *Genealogia și arhivistica Evoluția unei familii românești din Maramureș*, în *Revista arhivelor*, 2, 1990, p. 209; Radu Popa, op. cit., p. 161). Cuprinsul diplomei ne arată că a fost acordată cneazului Stanislau, fiul lui Stan, și urmașilor lui ("Stanislao kenezio et per eum suis heredibus"), ca aceștia să poată moșteni moșia lor Bârsana, fără schimbare și veșnic ("Jure perpetuo et irrevocabiliter ac hereditarie possidendum") (Radu Popa, op. cit., p. 170). Diploma a fost emisă pentru servicii speciale aduse de Stanislau față de rege ("servicia meritoria") (Ibidem). Regele vrea să-l recompenseze pe Stanislau "cu regească răsplătă pentru slujbele sale credincioase, atât de multe și atât de mari" ("...volentes pro tot et tantis fidelitatis sue servicys, ipsum regio prosequi cum favore...") (Nicolac Iuga, *Dovezi ale permanenței și continuității poporului român în Diplomele maramureșene*, în *Astra*, 2/1987, p. 10).

Evidențiem faptul că Stanislau, fiul lui Stan, e "primul cneaz înnobilat cunoscut" (Mihai Sorin Rădulescu, *Explorări transilvane*, în *Arhiva genealogică*, Iași, 1 - 2, 1994, p. 335), deci diploma din 1326 e cea mai veche diplomă maramureșeană ce se păstrează (Radu Popa, *Cnezatul Marei*, Baia Mare, 1969, p. 9; I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 6-7). și totodată cea mai veche diplomă existentă, prin care regii Ungariei au înnobilat vreodată un român (Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*. III, Cluj-Napoca, "Dacia", 1986, p. 414). Prin această diplomă, Stanislau a primit titlul de nobil cu zece ani mai repede decât Dragoș, întemeietorul Moldovei (Ibidem, p. 276). Totuși ambii nu au avut statut deplin de nobil. În cazul lui Stanislau abia fiili lui vor fi nobili în adevăratul sens al cuvântului (Ibidem, p. 483).

În anul 1346, regele Ludovic de Luxemburg al Ungariei dă o nouă diplomă fiilor lui Stanislau, acordându-se lui "Myk olacus, filius Stanislau fily Borzan" și fraților săi Manea, Neagu și Radu (Radu Popa, *Tara Maramureșului*, p. 68; I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 21). Prin această diplomă ei primesc statut deplin de nobili. Conform diplomei din 1346, e posibil ca atât Stan, cât și fiul său Stanislau să fi avut cognomenul "Bârsan" ("Stanislau fily Borzan"). Ceea ce pentru Stanislau era sigur, vom vedea mai târziu. Numele nu era decât o poreclă, indicând faptul că cel ce purta acest nume avea o bârsană (I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 22: "Bârsan nu e nume de botez, pentru că tatăl lui Stanislau în diploma din 1326 se numește Stan, der este un adjecțiv aplicat la lână și însemnaza desu, lung, molle").

Încadrându-ne în istorie, ajungem în vremea când Bogdan voievodul a plecat în Moldova și alungă de acolo pe Drag și Balc, nepoții lui Dragoș. Aceștia se întorc în Maramureș, cotropesc mai multe sate și formează un uriaș domeniu. În anul 1390, ei cotropesc și Bârsana care e numită în diplomele emise abia acum "Barzanfalva" (Ibidem, p. 152; Radu Popa, *Tara Maramureșului*, p. 68), adică satul lui Bârsan. Tot în acest an aflăm despre existența unei mănăstiri într-o diplomă din 21 iulie 1390. Cu toate că era situată undeva pe "culmea ce desparte văile Iza și Cosău, între satele Bârsana, Nănești și Cornești" (Radu Popa, *Tara Maramureșului*, p. 217), totuși ea mereu a aparținut "boierilor Bârsănescu" (Ioanichie Bălan, *Vetru de săhătric românească*, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1982, p. 334; I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 108), adică familiei cneziale de Bârsana.

După moartea drăgoșeștilor (Drag și Balc) domeniul pe care ei l-au cucerit se prăbușește, iar urmașii cneazului Stanislau de Bârsana, ca și alți cneji maramureșeni, își valorifică drepturile mai vechi (Radu Popa, *Tara Maramureșului*, p. 69; I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 152). Astfel în anul 1407, regele Sigismund emite o nouă diplomă, dar care nu e cunoscută decât prin conscripția nobiliară din secolul XVIII (M. Dogaru, M. Kadu, op. cit., p. 210). Această diplomă a fost acordată lui "Lațcu, fiul lui Ioan, fiul lui Radu de Bârsana, în numele lui Andrei fiul (său) și Dragoș fratele său după mamă". Prin ea se dispune ca sus-numiții să fie puși în stăpânirea moșiei lor Bârsana din "comitatul Maramureșean" (Ibidem). Făcând o legătură între diploma din 1407 și cea din 1326 și 1346 se poate determina următoarea succesiune:

**Mândru-i a fi om.**  
Unguraș, 2004



Al nost cinsti împărat,  
Aicia ne-am prezentat.  
Zicem aici, cu rugare,  
Să veniți la sărbătoare,  
La nunta ce s-a pornit,  
Aici l-a noi pe pământ.

Dar să vă spun cum s-o-ntâmplat,  
Cu cinstiul împărat:  
După un vis ce l-o avut  
În vremea ce o trecut,  
Liniște n-o mai avut  
Și-o pornit a căuta  
Pe cea care i-a furat liniștea.

O fost la vraci și vrăjitoare,  
Pe la vraci, care-de-care,  
Însă nimeni leac n-o dat,  
N-o știut ce s-o-ntâmplat  
Cu al nostru împărat.  
Și trecând printr-o livadă,  
Ce le-o dat la ochi să vadă:  
O floare, colo, -n grădină,  
O floare de farmec plină.  
Și de atunci înainte,  
Împăratul cel cuminte  
N-are nopți și nici hodină,  
Toate nopțile suspină.  
Până ce s-o hotărât,  
Cu floarea cea de pe rât,  
S-o aducă la el acasă,  
S-o facă a lui mireasă.  
Și pe cum s-o și gândit,  
Împăratul aş-o făcut!  
O trimis cinci peștori,  
Fete mândre și feciori,  
Cinci peștori și cinci peștoare,  
Chemători și chemătoare,  
Și le-o dat poruncă mare,  
Să meargă ei după floare.

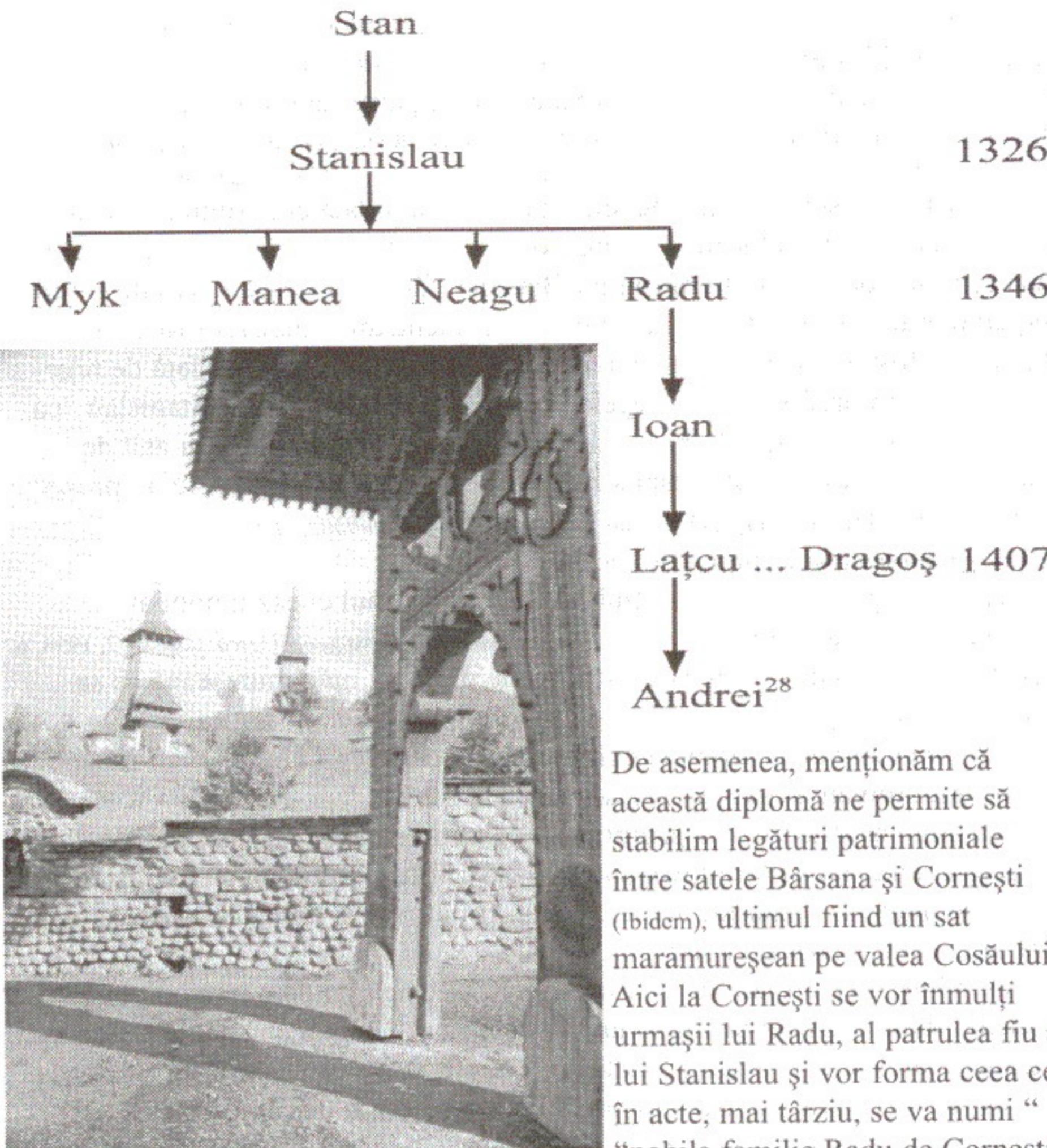
Și pe alții i-a trimis,  
Pe uliți, în jos și-n sus,  
Să deie veste la lume,  
Toți și toate să se-adune  
Aici în împărătie,  
La nunta ce va să fie.  
Să vină cu bucurie,  
C-așa trebuie să fie.  
Noi, de-am ști că ați veni,  
De miercuri ne-am pregăti,  
Cu mese mari și întinsă,  
Pentru toată lumea pusă,  
Pe mese mâncăruri,  
Horincă și roșu vin -  
Cu toții să ne cinstim,  
Și-ntru mulți ani să trăim!

De-aveți fete și feciori,  
Ce joacă prin sărbători,  
Ori fecior de însurat,  
Ori fată de măritat,  
Trimete-ți-i neapărat  
Sâmbătă la Împărat  
Că vom fi trebuitori,  
Când le vine rându lor.  
La nuntă sunteți poftiți,  
Faceți bine și veniți.

Și cu asta noi plecăm,  
Pe altul să îl chemăm,  
Mergem de-aici în altă casă  
Cu solia cea frumoasă,  
Dar nu plecăm din aiest loc,  
Până nu urăm noroc,  
Noroc,  
Noroc să deie Dumnezeu să fie!

3043

Bună ziua, gospodari  
Bună ziua, gazde mari,  
Câinele bine-l legăti  
Și în curte ne lăsați  
Că nu avem vreme multă  
Că suntem mereu pe ducă!  
Noi în curte am intrat,  
Voi frumos ne-ați aşteptat,  
Cu de toate ne-ați ospătat  
Scăunaș de stat ne-ați dat.  
Scăunaș l-am primit  
Și ne-am pus pe hodinit,  
Hodinit și molătit.  
Vrem acum noi a vă spune  
Numai două vorbe bune  
De aicea de pe scaune ne sculăm  
Și solia noi v-o dăm  
Că noi venim cu o rugare  
De la Împăratul cel mai mare  
Ce-i peste aceste hotare.  
De când cocoșii o cântăt  
Dimineață întâieș dat  
Împăratul s-o sculat



Felix Săteanu: Mănăstirea Bârsana, 2002.

(“nobilis familia Radu de Somos”) (Ibidem, p. 217). Urmașii lui Radu au păstrat diploma din 1407 și au prezentat-o, pe vremea habsburgilor, la conscripția nobiliară din 1762 “fără răsături, tăieturi și nici stricată în vreo altă parte” (Ibidem, p. 220).

Din acest trunchi genealogic se vor desprinde cu vremea trei ramuri de familie: Bârsan, Hodor și Corui. (Joódy Pál, Nemesség viszgaláta Máramarosziget, 1943, p. 25). Se va petrece, deci, și în acest caz ceea ce au constatat cercetătorii, că în Maramureș “neamul are în principal această împărțire triadică” (Vasile Latış, *Păstoritul în munții Maramureșului (Spațiu și timp)*, Baia Mare, 1993, p. 44) și că “neamul se consideră numai pe linie masculină” (Ibidem).

În anul 1408, regele Sigismund emite o nouă diplomă, în ea arătându-se că “terra Zurdok” este aceeași cu localitatea Bârsana (“possesseonis Zurdok alio nomine Barzanfalva vocatae”) (Radu Popa, *Tara Maramureșului*, p. 68). În această diplomă se cuprind doar patru generații: Leu - Stanislau alio nomine Borzan - Radu - Ioan. E o dovadă că familia cnezială de Bârsana tinde, prin Radu, al patrulea fiu al lui Stanislau să se împartă în două ramuri: una la Bârsana, iar alta la Cornești. Totuși ele vor forma un tot unitar pentru că, în cadrul protocolelor de nobilitate din perioada 1748 - 1752 se atestă faptul că familia Radu e descendenta lui Stanislau de Bârsana, iar urmașii lor trăiesc pe “posesiunile strămoșilor lor din Cornești și Bârsana” (Radu Popa, *Tara Maramureșului*, p. 68).

Anii au trecut, iar cu familia cnezială de Bârsana s-a petrecut un fenomen, ca și cu alte familii maramureșene, adică s-a ramificat, s-a extins în mai multe sate, în același timp divizându-se și moșia. Ramificându-se în familiile Bârsan, Hodor și Corui, descendenții fiecărei ramuri au avut conștiința că ei aparțin

ramurii respective, uitându-se strămoșii mai îndepărtați. Un studiu în acest sens a publicat Claude Karnoouh, antropologul francez de la Paris (Nanterre), care a investigat structurile de neam ale satului maramureșean! Într-un eseu publicat în Franța, el spune printre altele: "Cultura spirituală, a maramureșeanului nu dispune de o memorie genealogică orală care să depășească șase generații de strămoși, astfel că toate referirile la strămoșul comun se fac prin indicarea posesiunii și împărtășirii unui nume propriu [...]. Astfel stătutul este înscrierea în spațiu a unui segment de ramură de neam (cel mai mic segment) și totodată înzestrată cu valoare strămoșească, autohtonă și nobilitară (Nicolae Iuga, *Genealogia familiilor nobile maramureșene*, în Vatra. 1996, p. 187/c).

În cazul de față dorim să evidențiem faptul că același lucru s-a întâmplat și cu unii membri ce aparțineau de ramura familiei Bârsan. Ei erau conștienți că aparțin acestei ramuri sau segment din această ramură, căci diferenți membri ai familiei nu aveau în minte decât ascendenți, până cel mult la a șasea generație, cum scrie Claude Karnoouh. Acest lucru avea deci pentru ei "valoare strămoșească, autohtonă și nobilitară". Astfel, dăm următoarele exemple:

Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea exista la Bârsana un preot paroh, părintele Ionaș. Acesta a adus cărți românești de la București. Pe pagina unui strasnic din biserică Sf. Nicolae din Bârsana citim: "Popa Stoica Iacoviciu, tipograful din București, ostenitoru scrisoarei numelui omului celui ce au cumpăratu carte aciasta, iaste cucernicul între preoți: preot popa Ionaș parohușul satului Bârsanii din neamul **bârsănescu** (subl. ns.) în 17 Martie anii 1778" (Nicolae Iuga, *Genealogia familiilor nobile maramureșene*, în Vatra. 1996, p. 187/c).

De asemenea, pe o Evanghelie, Sibiu, 1806, și găsită tot la Bârsana, scrie următoarele:

Și ieu fi(i)ca ta Vârvară  
M-am socotită-mă asără  
Ce-s din tată Toderași  
Al tău slugă și ostași  
Și din mamă Todosie  
*A lui Bârsan familie* (subl. ns.)  
Să-ți aduc un dar frumos

Și să-l primești bucuros  
Ce-i pe nume Vanghelie  
Primit darul meu să fie  
Așișdereea scrietoriul  
Preot Bârsan, popa Ionaș  
Ce-i la-mpotrivire foarte gingași"  
(I. Bârlea, op. cit., p. 24).

Credem că tot aşa a procedat și Ștefan Creangă, strămoșul lui Ion Creangă. Prin adăugarea cognomenului "Bârsanu", a dorit să arate că face parte din familia Bârsan, după cum au dorit și preotul Ionaș, precum și Vârvara, persoana care a cumpărat Evanghelia, Sibiu, 1806.

Se pune, totuși, întrebarea: cum de a ajuns vreun membru al familiei bârsan la Ilva Mare, unde e pomenit Ștefan Creangă? Răspunsul îl căutăm la Alexandru Filipașcu. Autorul afirmă: "începând cu secolul XV, se constată o continuă emigrare a elementului românesc din Maramureș spre provinciile învecinate". (I. Bârlea, op. cit., p. 24). Tot el menționează că: "... nobilii emigrau mai mult în Chioar, valea Lăpușului, Ugocea, Sătmări și Năsăud (subl. ns.)" (Ibidem, p. 174). Mai precizează că între anii 1700 - 1731 au plecat din Maramureș unii membri ai multor familii maramureșene. Printre ei au plecat și membri ai familiei Bârsan și s-au stabilit în Moldova și Urminiș (azi jud. Maramureș) (Ibidem, p. 175. Dacă în catagrafia ținuturilor Moldovei din anul 1774 e trecut și un locuitor cu numele Stan Bârsanul (T. Tanco, op. cit., p. 19), e probabil că acel locuitor face parte din membrii familiici Bârsan, ce au emigrat din Maramureș în Moldova. Tot în această catagrafie găsim cognomenul "bârsanul" pentru Ștefan Creangă). E posibil ca în această perioadă, un membru al familiei Bârsan, în drumul său spre Moldova, să se fi oprit la Ilva Mare, localitate ce aparținea ținutului grăniceresc Năsăud și să se fi amestecat cu familia Creangă. Și-a luat astfel numele de Creangă, dar n-a uitat nici de neamul Bârsan, din care se origina. Ștefan Creangă și probabil fratele său Toader Creangă sunt amintiți printre altele la Ilva Mare în conscripția militară: *Tabella praestandae contributiones pro anno militari 1763 - 1764* (Teodor Tanco, op. cit., p. 39). Acești ani (1763 - 1764) pot fi încadrați în perioada 1751 - 1768 când austriecii au controlat situația de drept a nobililor, obligându-i pe descendenții lor să-și prezinte vechile

Și pe față s-o spălat,  
Păr negru o pieptănat  
La Dumnezeu s-o rugat,  
Sfântul Dumnezeu i-o dat  
Ceas de căsătorie,  
Zi de veselie -  
Înt-un ceas bun  
Și cu noroc să fie!  
Iar la această nuntă mare  
O poftit pe fiecare  
Și, că nu-i un om mareț,  
O dat veste în județ  
Și-o mers vestea aşa de departe,  
Peste județe, prin sate,  
Dar ca oameni de-omenie,  
Dumnezeu sfântu vă ţie,  
Vă poftea și pe dumneavoastră  
Să veniți la el acasă,  
Vă poftea-n astă seară  
La hodină și tihneală,  
S-o cunoașteți pe mireasă  
Ce-i a inimii aleasă  
Ca să beți și să mâncăți  
La masă întinsă să stați.  
Acolo, că-i lume multă,  
Placă-vă, veniți la nuntă,  
La un scaun de hodină,  
La un pahar de băutură,  
La cinste și voie bună,  
La un pahar, două, tri,  
Câte sfântu Dumnezeu  
Le-o rândului,  
Noi asta nu putem ști  
Și nici n-om sta a ne gândi.  
De-am ști sigur c-ați veni  
Tare frumos ne-am găti.  
Răspuns n-așteptăm acum  
Că pornim pe altu drum,  
Ne ducem spre altă casă  
Să ducem solia noastră.  
Noi tare frumos vă mulțumim



Şi încă o dată vă poftim  
Alături de Împărat  
Sâmbătă, că-i nuntă-n sat.  
"Vă mulțumim de cinstire,  
Vă mulțumim de primire,  
Dar și mai bucuroși am fi  
De sămbătă ați veni.  
Şi păsim pe-al casei prag  
Şi vă aşteptăm cu drag  
Că noi suntem chemători  
Şi vom fi trebuitori  
Peste-un an, ori doi, ori tri,  
Pe când rândul v-a veni  
Că aveți de măritat  
Ş-aveți feciori de însurat.  
Faceți bine și veniți,  
Mâini-alaltă presosîti  
C-o frunză de busuioc,  
Să zicem să aibă noroc!  
Şi mirele și mireasa,  
Şi nănașul și nănașa!  
Noroc să deie Dumnezeu!

3044

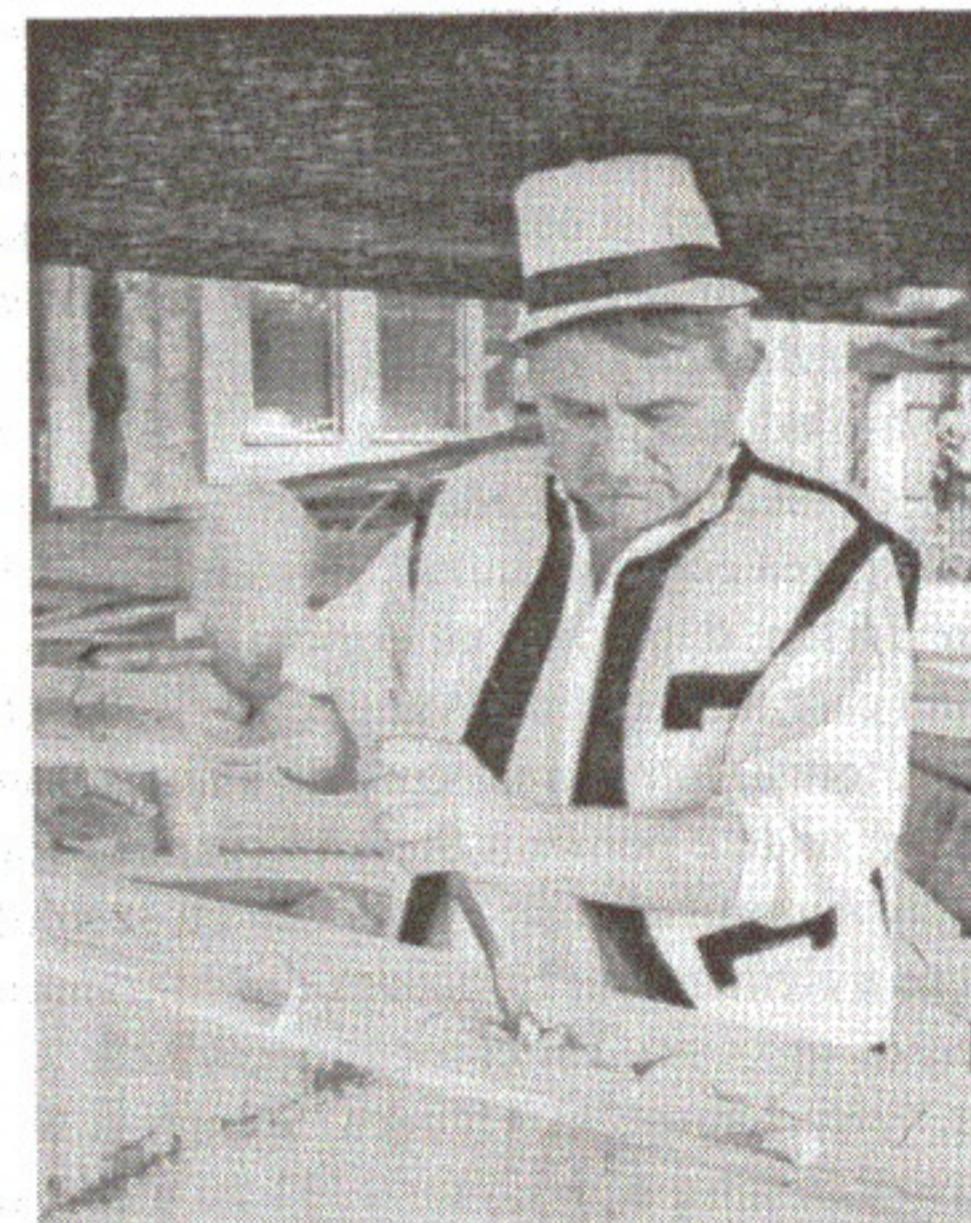
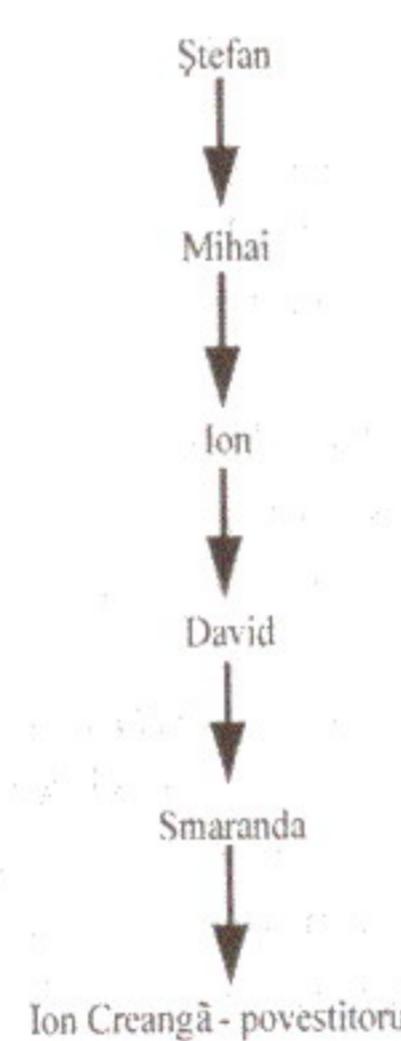
## (Chemat la nuntă)

Bună ziua, dumneavosă,  
Gazde, de cinste aleasă.  
Parcă voi ne-ați aşteptat  
Că tare fain v-ați gătat!  
Uite ce doamnă frumoasă,  
Tot cu haine de mătasă!  
Dacă pe noi ne-așteptați  
Faceți bine, ne lăsați  
În ogrădă să nu stăm  
Ci în casă să intrăm  
Şi solia să v-o dăm!  
Că noi toți suntem pe ducă  
Şi venim cu o poruncă  
De la înălțatu' Împărat  
Ce îi pus pe însurat,  
Lasă mamă, lasă tată,  
Şi pe-o nouă cale pleacă  
Că aşa și-n carte scrie,  
Zice de căsătorie,  
Pruncu, mama, tată a-și lăsa  
Că aşa zice cartea.  
Cinstitul nostru Împărat  
Pe toți ăștia ne-o chemat  
Şi ne-a dat poruncă mare  
Să pornim din cărare în cărare;  
Grea poruncă el ne-o dat,  
Să umblăm întregul sat,  
Să umblăm din casă-n casă,  
Să spunem de-a lui mireasă,  
Să vă chemăm la cununie  
Şi la a lui căsătorie  
C-aşa trebuie să fie  
La toată casa de-omenie.  
Că el de dimineață s-o sculat  
Fața albă și-o spălat,

documente în fața Comitatului (Al. Filipașcu, op. cit., p. 155). Am arătat mai sus că și familia Radu de Cornești și-a prezentat în anul 1762 diploma nobiliară, emisă în anul 1407. Tot așa au procedat și familiile Bârsan, Hodor și Corui (Joódy Pál, op. cit., p. 25; I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 153, 499. La pag. 153, I. Mihalyi de Apșa afirmă că și alte familii, mai precis segmente de ramură de neamuri, - după expresia lui Claude Karnoouh - precum Nemeș și Pap alias Petrișor "în Bârsană și-au produs nobilitatea în anul 1752"). Așa stând lucrurile, Ștefan Creangă putea fi mândru că aparținea familiei Bârsan.

Referitor la Ștefan Creangă, scriitorul Teodor Tanco afirmă că există suficiente argumente ca Ștefan Creangă și Toader Creangă "să fie considerați fii și moștenitori ereditari" (Joódy Pál, op. cit., p. 25; I. Mihalyi de Apșa, op. cit., p. 153, 499. La pag. 153, I. Mihalyi de Apșa afirmă că și alte familii, mai precis segmente de ramură de neamuri, - după expresia lui Claude Karnoouh - precum Nemeș și Pap alias Petrișor "în Bârsană și-au produs nobilitatea în anul 1752") ai unei persoane numită Titiana a Kranki. Tot Teodor Tanco afirmă că: "Dacă n-au fost totuși frați, ci numai unul dintre ei fiu al Titianei a Kranki, ori poate niciunul (puteau să fie veri) viața și istoria au lucrat în schimb la destinul lor comun, ducându-le amândurora numele peste Carpați, la Moldova" (Ibidem, p. 49.)

Totuși, credem că este posibil ca Ștefan Creangă să fi venit din Maramureș cu numele de Bârsan și să se fi alottoit la familia Creangă, la Ilva Mare; în acest caz nu a fost frate cu Toader Creangă. E posibil iarăși ca vreun ascendent apropiat al lui Ștefan să fi venit el la Ilva Mare și să intre prin căsătorie în familia Creangă. Dar un lucru e cert: Ștefan Creangă după dezertarea din regimentul grăniceresc Năsăud, a dus cu el în Moldova și numele de Bârsan. Deci Ștefan Creangă a dezertat din armată și a fugit în Moldova. El este unul dintre strămoșii lui Ion Creangă, arborele genealogic al povestitorului fiind (Ibidem, p. 36. Vezi și arborele genealogic mai extins de la sfârșitul cărții):



Felician Săteanu: Meșterul Toader Bârsan, Bârsana, 2002.

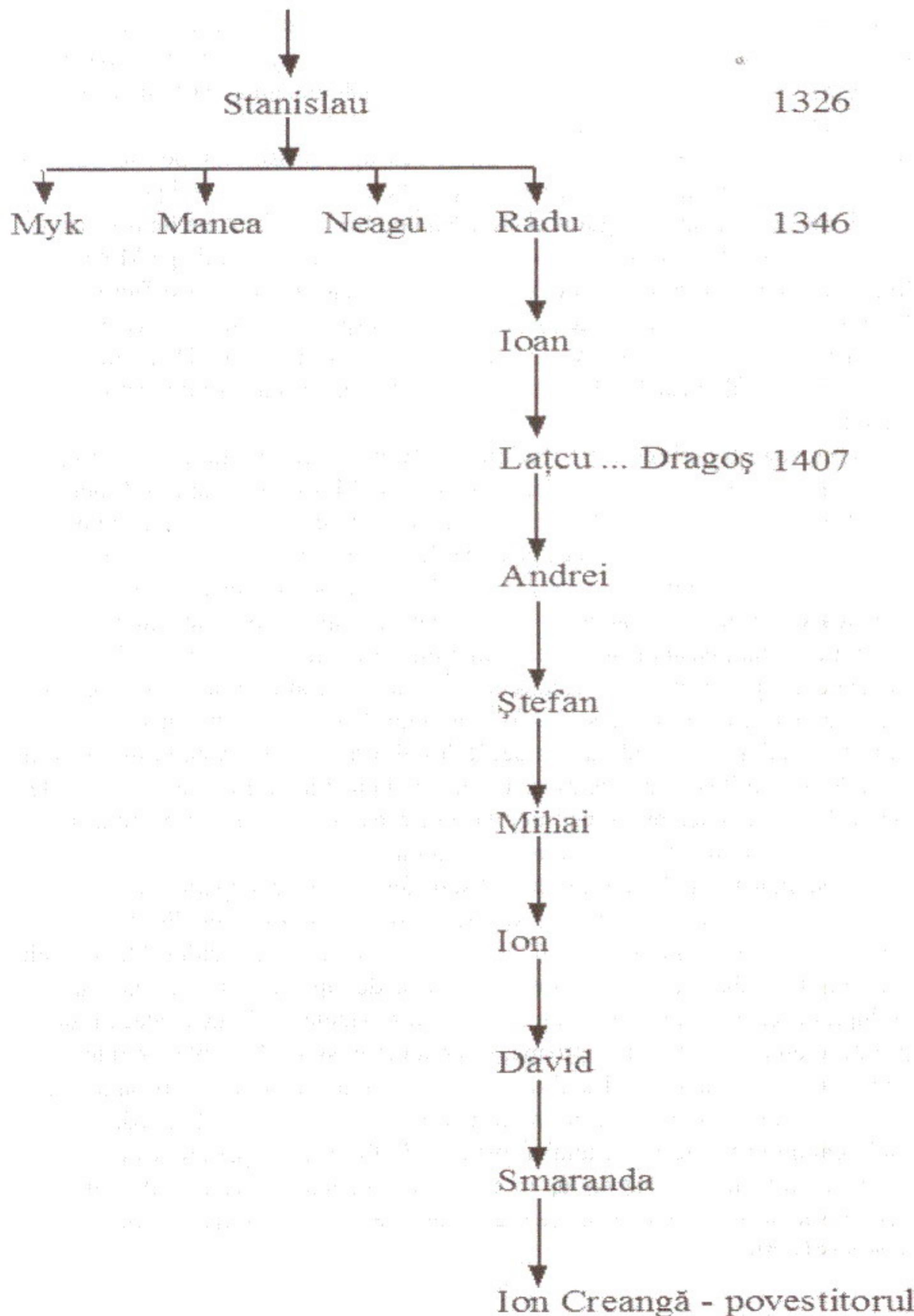
Urmașii lui Ștefan Creangă, stabiliți în Moldova, n-au mai păstrat decât foarte vag memoria genealogică avută de Ștefan. Tocmai de aceea G. D. Creangă, o rudă a lui Constantin Creangă - fiul scriitorului Ion Creangă - prezintă lucrurile destul de încurcat, când vorbește despre vreun sat Cranga din Maramureș, de unde s-ar fi dus cineva preot în Sân-Petru, jud. Brașov. Satul Cranga s-a dovedit că nu există nici n-a existat în Maramureș (Teodor Tanco, op. cit., p. 16-17). Cu toată această superficială și încurcată afirmație, amintirea originii maramureșene s-a păstrat la descendenții lui Ștefan Creangă - care a venit din Ilva Mare în Moldova - până chiar la unii descendenți ai scriitorului Ion Creangă.

\*

Familia cnezială de Bârsana constituie un fir lung genealogic al scriitorului Ion Creangă. Dar, prin firea lucrurilor, membri ai acestei familii s-au înrudit prin căsătorii cu alte familii nobile maramureșene. Așa că putem spune că Ion Creangă are un bogat arbore genealogic maramureșean.

Oferim în acest caz un exemplu: la Bârsana și Cornești au trăit, și trăiesc și azi, membri ai familiei Ivanic (Al. Filipașcu, op. cit., p. 55), numită și Ivanciuc (N. Iorga, *mărturie din 1404 a celor mai vechi "moldoveni"*, în *Studii asupra Evului Mediu românesc*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, Ediție de Șerban Papacostea, 1984, p. 157), familie ce reprezintă o ramură a familiei Petrovay - Petrovanu (Al. Filipașcu, op. cit., p. 55). Această familie își are originea în voievodul Seneslau de Dolha, voievod al ținutului maramureșean Ung (azi în Ucraina), pomenit în secolul al XIV-lea (*Ibidem*), și care a fost cununat cu Dragoș Voievod (Dr. Al. Filipașcu, *De la români din Maramureș*, în *Astra*, 1943, nr. 285, p. 19). Deci fără a putea întocmi un arbore genealogic, Ion Creangă a avut în vinele sale și sânge din acest voievod.

Stan



Lucru bun  
Nu se face iute.

La Dumnezeu s-o rugat,  
Sfântă cruce și-o făcut,  
Tatăl nostru l-o zis în gând  
Să-i arate Dumnezeu  
Unde stă aleasa sufletului său.

Dumnezeu l-o ascultat  
Și mireasă i-o aflat  
Și iată-ne, ăștia din sat,  
La nuntă la Împărat,  
Iară noi ca chemători,  
De-Mpărat sfătuitori,  
De Împărat sfătuți  
Pe cărări prin sat porniți,  
Pe toate ulițele din sat  
Cum mirele ne-o mânat -  
Așa am ajuns și la

dumneavaastră,

Gazde, de l-această casă,  
La nuntă să vă chemăm  
Și porunca să v-o dăm,  
Porunca noi s-omplinim  
Și la nuntă vă poftim  
Și la nunta ce-i pornită  
Toată lumea îi poftită.  
Noi vă rugăm să poftiți  
Și la nuntă să veniți  
Că aveți fete și feciori,  
Vine-le rândul și lor.  
Azi îi rândul la-Mpărat,  
Sâmbătă-i altul chemat  
Că-i de Dumnezeu lăsat!  
Faceți bine și veniți,  
La nuntă să molătiți  
Cu nănași și socii mari  
Și cu alții gospodari  
Din sat ori de mai departe -  
Toți și toate sunt chemate  
La nuntă să ieie parte.

Noi păsim al casei prag  
Și vă aşteptăm cu drag  
Iară toți de-aici din loc  
Să zicem să aibă noroc!  
Noroc,  
Noroc, să deie Dumnezeu!

3045

#### (Chemat la nuntă)

Bună ziua, gazde alese,  
Frumos ați gătat pe mese,  
Două feluri de mâncare,  
Vin, horincă-i în pahare.  
Noi mulțumim de primire,  
Mulțumim de cinstire  
Și nimica nu poftim  
Decât paharul ăsta de vin  
Înspri toții să închin  
Și vreau să aveți noroc  
Ca primăvara frunza-n plop  
Și v-aș ruga de ascultare